

PUL-KREDIT SIYOSATINING MAKROIQTISODIY BARQARORLIKKA TA'SIRI: EMPIRIK TAHLIL

Sharipova Makbuba Baxodirovna

Bank-moliya akademiyasi

70410601 – “Bank ishi” mutaxassisligi magistranti

DOI:

<https://doi.org/10.5281/zenodo.18800664>

Annotatsiya. Mazkur ilmiy ishda 2020–2024 yillarda O'zbekistonda yuritilgan pul-kredit siyosatining inflyatsiya va iqtisodiy o'sish ko'rsatkichlariga ta'siri kompleks baholandi. Tadqiqotda monetar instrumentlarning dinamik o'zgarishi hamda ularning makroiqtisodiy natijalarga uzatish mexanizmi tahlil qilindi. Natijalar shuni ko'rsatadiki, qat'iy monetar siyosat qisqa muddatli iqtisodiy faollikka cheklovchi ta'sir ko'rsatsa-da, narxlar barqarorligini ta'minlash orqali uzoq muddatli barqaror rivojlanish uchun asos yaratadi.

Kalit so'zlar: pul-kredit siyosati, inflyatsiya, asosiy stavka, YAIM, monetar uzatish, O'zbekiston.

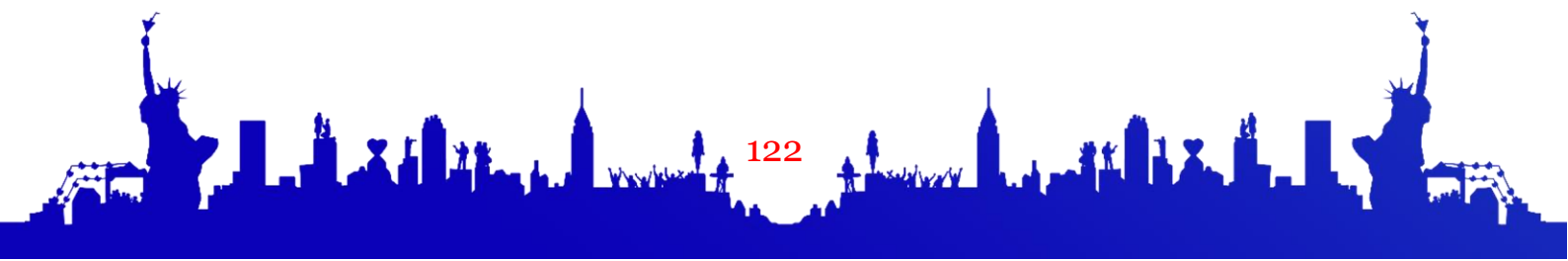
Abstract. This study comprehensively assesses the impact of the monetary policy pursued in Uzbekistan in 2020–2024 on inflation and economic growth indicators. The study analyzed the dynamic changes of monetary instruments and their transmission mechanism to macroeconomic results. The results show that although a tight monetary policy has a limiting effect on short-term economic activity, it creates a basis for long-term sustainable development by ensuring price stability.

Keywords: monetary policy, inflation, key rate, GDP, monetary transmission, Uzbekistan.

Makroiqtisodiy barqarorlikni ta'minlash davlat iqtisodiy siyosatining ustuvor vazifalaridan biri hisoblanadi. Ushbu jarayonda pul-kredit siyosati muhim tartibga soluvchi mexanizm sifatida namoyon bo'ladi. Markaziy bank tomonidan asosiy stavkaning belgilanishi, likvidlikni boshqarish operatsiyalari hamda majburiy zaxira me'yorlari orqali iqtisodiyotdagi pul taklifi tartibga solinadi.

So'nggi yillarda global inflyatsion bosimlar hamda tashqi iqtisodiy omillarning kuchayishi sharoitida monetar siyosatning samaradorligini oshirish masalasi dolzarb ahamiyat kasb etdi. Shu bois, pul-kredit siyosatining inflyatsiya va iqtisodiy o'sishga ta'sirini empirik baholash ilmiy jihatdan muhimdir.

Metodologiya

Tadqiqotda statistik tahlil va dinamik qatorlar usulidan foydalanildi. 2020–2024 yillarga oid makroiqtisodiy ko'rsatkichlar asosida inflyatsiya, asosiy stavka va YAIM o'sish sur'atlari o'rtasidagi tendensiyalar o'rganildi.

Monetar uzatish mexanizmi doirasida foiz kanali va kredit kanali asosiy tahlil obyekti sifatida tanlab olindi (Mishkin, 2019).

Natijalar

va muhomkama

1-jadval Monetar siyosat ko'rsatkichlari va makroiqtisodiy natijalar o'rtasidagi dinamik bog'liqlik (2020–2024)

Ko'rsatkich	2020	2021	2022	2023	2024	O'rtacha
Inflyatsiya darajasi (%)	11.1	10.0	12.3	8.8	9.2	10.28
Asosiy stavka (%)	14	14	17	15	14	14.8
Kreditlar o'sishi (%)	31	28	21	19	22	24.2
YAIM real o'sishi (%)	1.9	7.4	5.7	6.0	6.3	5.46

2022 yilda asosiy stavkaning oshirilishi kreditlash o'sish sur'atlarining pasayishiga olib kelgan. Kredit faolligining sekinlashuvi inflyatsion bosimni yumshatgan.

2023–2024 yillarda inflyatsiya barqarorlashgani iqtisodiy o'sish sur'atlarining tiklanishiga imkon yaratgan.

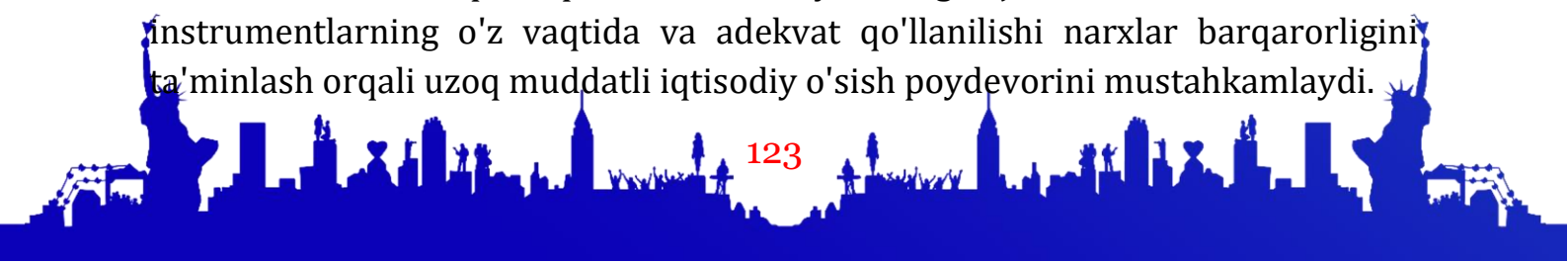
Bu esa monetar uzatish mexanizmining foiz va kredit kanali samarali ishlayotganini ko'rsatadi.

Pul-kredit siyosati va iqtisodiy o'sish o'rtasidagi munosabat nisbatan murakkab va ko'p omilli xarakterga ega. Qisqa muddatda qat'iy monetar siyosat yalpi talabni qisqartiradi, biroq uzoq muddatli istiqbolda narxlar barqarorligi investitsion ishonchni mustahkamlaydi.

Zamonaviy monetar nazariyaga ko'ra, foiz stavkasi iqtisodiy kutilmalarni shakllantiruvchi asosiy signal mexanizmi hisoblanadi. Shuning uchun Markaziy bankning kommunikatsiya siyosati ham monetar siyosat samaradorligining ajralmas qismi hisoblanadi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, Markaziy bankning asosiy stavka siyosati inflyatsiyani nazorat qilishda va iqtisodiyotni tashqi shoklardan himoya qilishda samarali vosita bo'lib xizmat qilmoqda. 2020–2024 yillardagi tajriba ko'rsatadiki, monetar instrumentlarning o'z vaqtida va adekvat qo'llanilishi narxlar barqarorligini ta'minlash orqali uzoq muddatli iqtisodiy o'sish poydevorini mustahkamlaydi.

Adabiyotlar ro'yxati:

1. Bernanke, B., 2020. 21st Century Monetary Policy. W.W. Norton & Company.
2. Taylor, J.B., 2019. Monetary Policy Rules. University of Chicago Press.
3. Woodford, M., 2018. Interest and Prices: Foundations of a Theory of Monetary Policy. Princeton University Press.
4. O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki, 2022. Pul-kredit siyosati sharhi. Toshkent.
5. O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki, 2023. Inflyatsiya hisoboti. Toshkent.
6. O'zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo'mitasi, 2024. Makroiqtisodiy ko'rsatkichlar to'plami. Toshkent.
7. Xalqaro valyuta jamg'armasi, 2024. Regional Economic Outlook: Middle East and Central Asia. Washington, DC.

